

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati peti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Zmaga ideje narodnega edinstva

Danes objavljajo „Službene Novine“ zakon o uvedbi službenega naziva Kraljevina Jugoslavija za našo državo in o upravni razdelitvi na devet banovin

Beograd, 4. oktobra. Na včerajšnji seji ministrskega sveta, ki se je sestal ob pol 18. uri, je predsednik vlade general Peter Živković seznanil ministrski svet s sklepom, da uveljavi zakon o nazivu in porazdelitvi kraljevine na upravna področja. Naša kraljevina se bo službeno imenovala: Kraljevina Jugoslavija, a razdeljena bo na naslednjih devet banovin:

1. dravska banovina s sedežem v Ljubljani,
2. savska banovina s sedežem v Zagrebu,
3. vrbaška banovina s sedežem v Banjaluki,
4. primorska banovina s sedežem v Splitu,
5. drinska banovina s sedežem v Sarajevu,
6. zetska banovina s sedežem na Cetinju
7. dunavska banovina s sedežem v Novem Sadu,
8. moravska banovina s sedežem v Nišu,
9. vardarska banovina s sedežem v Skoplju.

Na čelu vsake banovine stoji ban, ki se nahaja izven kategorij uradniškega zakona.

S tem zakonom je izvedeno načelo dekoncentracije upravne oblasti. Veliko število uradov in poslov preide v delokrog banov. ki bodo poslovali dceela samostojno, na lastno odgovornost, a po navodilih in pod vrhovnim nadzorstvom pristojnih ministrov.

Ministrski svet je sprejel predlog predsednika vlade in ga potrdil.

Snoči je podpisal ta zakon Nj. Vel. kralj, danes pa je objavljen v „Službenih Novinah“.

Beograd, 4. oktobra. Na včerajšnji seji ministrskega sveta, na kateri je predložil zakon o razdelitvi države na banovine, je predsednik vlade general Živković poudarjal, da bo s to razdelitvijo centralna uprava razbremenjena ter administracija organizirana na enostavnejši in smotnejši podlagi, pri čemer bo s prenosom mnogih važnih poslov od centrale na banovine omogočeno njihovo hitreje reševanje. V splošnem so se obdržale dosedanje meje posameznih srezov, ker so že ustaljene in splošno znane. Nazivi banovin so se vzeli v prvi vrsti po večjih rekah, ki tečejo po njihovih ozemljih, ker so ta imena pri nas že znana in obeležujejo na izrazit način posamezne banovine. V bodoče se bo naša država imenovala

Kraljevina Jugoslavija,

ker izraža to ime popolno državno in narodno edinstvo in predstavlja simbolično tudi idejo popolne ravnopravnosti, enakosti in bratstva Slovanov na jugu, Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Namesto dosedanjih 33 oblasti bomo imeli

devet banovin,

Beograd, Zemun in Pančevo pa bodo tvorili samostojno upravo mesta Beograda kot prestolnice.

Pri določevanju mej novih banovin se je predvsem upoštevalo, načelo, da naj bodo te

meje prirodne

to je, da naj gredo po gorskih grebenih in vzdolž velikih rek. Razen tega so se upoštevale komunikacije in naravne zveze posameznih krajev s posameznimi središči, h katerim prirodno gravitirajo. Skrbelo se je tudi za to, da so posamezne banovine zadostne velike, da bi mogli biti kot gospodarske celote popolnoma sposobne za življenje in da bi njihova razdelitev popolnoma odgovarjala potrebam državne administracije. Na podlagi teh načel je bil

srez Črnomelj dodeljen savski banovini,

ker je prirodno navezan na Karlovec, ki je istotako pripadel savski banovini. Srez Čabar, ki je po svojih zvezah navezan bolj na sever, pa je pripadel dravski banovini.

Medijmurje,

ki je po svojih zvezah navezano na Varaždin in Zagreb, je dodeljeno savski banovini.

Prekmurje

ki je bolj navezano na Ptuj, pa je dodeljeno dravski banovini.

Ker je savska banovina po večini prebivalstva precej močna, trikrat večja od primorske ali zetske banovine, se Baranja ni k njej dodelila, temveč dunavske banovini, čeprav so zveze za Baranjo v gotovem oziru boljše preko Drave kakor preko Dunava.

Dravska banovina

obsega del ozemlja, ki ga razmejujejo kote 1344, kjer seže južna meja s reko Čabar do državne meje, nadalje državna meja proti Italiji, Avstriji in Madžarski do kraja, kjer pride državna meja na reko Muro (severo - vzhodno od Čakovca); od reke Mure gre meja do kote 1344 po vzhodnih oziroma južnih mejah srezov Lendava, Ljutomer, Ptuj, Smarje, Brežice, Krško, Novo mesto, Kočevje in Čabar, obsegajoč obenem vse te srece.

Kakor rečeno, tvori

uprava mest Beograda, Zemuna in Pančeva

posebno upravno enoto, ki stoji pod neposredno upravo in nadzorom oblasti notranjega ministrstva ter se imenuje »Uprava grada Beograda«.

Banovini načeljuje ban

ki se imenuje s kraljevim ukazom na predlog notranjega ministra v soglasju s ministrskim predsednikom. Ban je zastopnik kraljevske vlade v banovini ter se nahaja izven skupin in kategorij uradniškega zakona in se nanj tudi ne nanašajo predpisi tega zakona o starostni meji. Ban izvršuje najvišjo politično in splošno upravno oblast v banovini ter so mu podrejene vse oblasti splošne uprave v njej. Ban rešuje kot druga instanca splošne upravne oblasti vse pritožbe proti upravnim aktom, vrši nadzorstvo nad samoupravami in vodi v sporazumu s pristojno vojaško oblastvijo nadzorstvo nad posli evidenca obrambne sile, v kolikor spada v delokrog notranje uprave.

Vse svoje posle izvršuje ban pod vrhovnim nadzorstvom in po navodilih resornih ministrstev na podlagi obstoječih zakonov.

V pristojnost bana spada

tudi postavljanje, premeščanje, napredovanje, upokojevanje in odpustanje nižjega osebja splošne uprave na področju banovine do višote 2. skupine III. kategorije. Ban skrbi za gospodarski in kulturni razvoj v svojem področju, pri čemer mora gledati na to, da javna bremena ne onemogočajo normalnega gospodarskega življenja in zdravega kulturnega napredka. Zaradi tega je finančni direktor dolžan, da ga redno obvešča o vseh ukrepih finančnega značaja, zlasti pa o vseh polajavih splošnega značaja v javnih bremenih. V kolikor ban ne bi mogel sam odstraniti ovir zaželenega razvoja banovine, je dolžan, da se obrne na pristojnega ministra za odpomoč. Ban izvršuje nadzorstvo nad vsem delom javnih oblasti in organov.

Banu se dodeli kot pomožni organ

pomočnik bana,

ki ga nadomešča v vseh poslih, ako je zadržan. Pomočnik bana mora imeti dovršeno pravno fakulteto in najmanj 12

let državne službe ter je uradnik 3. do 2. a skupine I. kategorije.

Minister notranjih del mora po odobrenju ministrskega predsednika in po potrebi grupirati posamezne srece v posameznih banovinah

v okrožne inspektorate

in določiti njihov sedež. Inspektoratu načeljuje okrož. inspektor, ki mora imeti dovršeno pravno fakulteto, najmanj 12 let državne službe, od katerih mora biti najmanj 6 let v politično-upravni službi. Okrožni inspektor je uradnik 4. do 3. a skupine I. kategorije.

Dosedanji veliki župani

se lahko imenujejo za pomočnike bana in okrožne inspektorje, ne glede na pogoje, ki jih predpisuje za te položaje ta zakon.

Notranji minister mora pripraviti vse potrebno za izvedbo zakona o razdelitvi države na banovine najkasneje

v roku dveh mesecev

po uveljavitvi zakona, ko mora pričeti poslovanje banovin. Istočasno prenehajo vse dosedanje županijske oblasti. Dosedanji veliki župani in njihovo osebje se postavlja na razpolago. Vsi posli splošne uprave, ki so neposredno podrejeni ministrstvu, se podreje banu, čim prične banska uprava poslovati in izvršujejo dotične oblasti od tega trenutka svoje poslovanje v okviru banske uprave. Banu se dodeli potrebno število politično-upravnih uradnikov, strokovnih referentov ter pomožna osebja dosedanjih županijskih uprav in oblasti samouprav, po potrebi pa tudi iz posameznih ministrstev.

Zakon o sreski in oblastni samoupravi

od 26. aprila 1922 se ukine. Osebe oblastnih in sreskih samouprav se postavi na razpoložanje. Notranji minister izda v sporazumu s finančnim ministrom in po odobritvi ministrskega predsednika uredbu, s katero se bo določila imovina, način uprave in finanstranja z dohodki dosedanjih oblasti in posameznih oblasti in ustanov. Istočasno bo notranji minister z uredbo predpisal, kako se bo likvidirala in uredila imovina dosedanjih oblasti po načelu, da se posameznim enotam nadomesti, kar bi izgubile z novo razdelitvijo. Finančni minister je pooblaščen, da v soglasju s ministrskim predsednikom izvrši z uredbo vse potrebne izpremembe v finančnem zakonu in proračunu za leto 1929/30, v kolikor so potrebne za izvedbo tega zakona.

Ko stopi ta zakon v veljavo, odredi notranji minister

razpust oziroma likvidacijo vseh društev

in ustanov, katerih plemensko obilježje, ime ali cilj njihovega delovanja bi bili v nasprotju z državnim in narodnim edinstvom. Od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo, se smejo izobešati samo državne zastave.

Predpisi zakonov, ki so v nasprotju z določbami tega zakona, so razveljavljeni. Zakon stopi v veljavo in dobi moč z objavo v »Službenih novinah«.

Prestolnica pozdravlja novi zakon

Beograd, 4. oktobra. Današnje »Službene Novine« objavljajo zakon o nazivu in razdelitvi države na upravna področja, kakor ga je predložil predsednik vlade general Živković na snočni seji ministrskega sveta. S tem je stopil ta zakon z današnjim dnem v veljavo.

Na podlagi tega zakona so »Službene Novine« izprememile svojo glavo in se že današnja številka imenuje »Službene Novine kraljevine Jugoslavije«.

Današnji beograjski listi objavljajo o snočni seji ministrskega sveta ter o novi upravni razdelitvi države na banovine podrobna poročila.

Vsa prestolniška javnost je sprejela novo razdelitev države na banovine s splošnim odobravanjem. Vsi krogi priznavajo, da je bila razdelitev države na upravne banovine izvršena na izredno srečen način in da so bili pri tem varovani nacionalni in državni interesi. Splošno se odobrava, da bodo s tem zakonom prenehale plemenske razprtije in da je bila država postavljena na homogeno osnovo.

Aleksander I., kralj Jugoslavije

Briand se udeleži dr. Stresemannovega pogreba

Naslednik Stresemanna nemški poslanik v Parizu — Začasno vodstvo nemškega zunanjega ministrstva prevzame dr. kancelar Müller

Paris, 4. oktobra. »Matin« objavlja iz Berlina, da je najresnejši kandidat za naslednika zunanjega ministra dr. Stresemanna sedanji nemški poslanik v Parizu v. Höss.

Berlin, 4. oktobra. Danes bo seja nemške vlade, ki ji bo predsedoval sam predsednik nemške republike Hindenburg. Seja bo posvečena političnemu položaju, ki je nastal zaradi smrti zunanjega ministra dr. Stresemanna. V

poučenih krogih se trdi, da bo prevzel začasno vodstvo zunanjega ministrstva sedanji državni kancelar Müller.

Berlin, 4. oktobra. Današnja »Berliner Morgenpost« poroča iz Pariza, da je predsednik francoske vlade Briand na vest o smrti dr. Stresemanna prekinil svoj dopust in da bo bržkone odpotoval v Berlin k pogrebu svojega prijatelja dr. Stresemanna.

Danska odpravi svojo vojsko in vojno mornarico

Danska vlada je predložila parlamentu predlog za popolno razorožitev

Kopenhagen, 4. oktobra. Vlada je predložila parlamentu zakonski načrt o razorožitvi. Vlada predlaga, naj bi se vojska na kopnem odpravila ter nadomestila z redarstvom. Nova formacija javne varnosti in obrambe naj bi štela skupno 1600 ljudi. Nadalje predlaga vlada, naj bi se ukinila tudi vojna mornarica. Na njeno mesto bo stopilo šest inspekcijskih ladij, ki bodo izvrševale ob obalah redarstveno službo. Tem ladjam bodo pridruženi še manjši motorni čolni, vseh skupaj 24 in dve matični ladiji z dvema letaloma. Končno predlaga vlada, naj se ministrstvo za vojsko in ministstvo vojne mornarice ukine.

Kralj odpotoval v Kragujevac

Beograd, 4. oktobra. »Avala« poroča, da je Nj. Vel. kralj odpotoval v Kragujevac.

Nov jugoslovenski trgovski parnik

Split, 4. oktobra. Dne 15. t. m. bodo spustili v Angliji v morje nov parnik naše trgovske mornarice »Avala«, ki bo imel 10.000 ton. Novi parnik je last jugoslovenskega Lloydja.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 23.795, Berlin 18.53, Bruselj 7.909, Buidmpešta 9.9096, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9669 —7.9669 (7.9619), London 275.55—276.35 (275.95), Newyork 58.66, Pariz 222.63, Praga 167.60—168.40 (168), Trst 297.15.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: London 25.18125, Newyork 518, Pariz 20.315, Miha 27.1175, Madrid 76.875, Berlin 123.45, Dunaj 72.83, Praga 15.34, Bukarešta 3.08, Bečmpešta 90.40, Sofija 334.95.

Izseljevanje Slovencev v Francijo ponehalo

V zadnjih 12 mesecih je šlo v Francijo 200 Slovencev. — Naši delavci imajo v Franciji iste pravice kakor francoski

Ljubljana, 4. oktobra.

Zadnje čase našo javnost nekako razburja vprašanje izseljevanja Slovencev v Francijo. V časopisih se je ta problem obravnaval že na vse mogoče načine, do članka v nekem listu, ki je ostro kritiziral izseljevanje naših delavcev baš v Francijo. Končno je kritika svobodna in kritizira lahko vsak, kar hoče, vendar tudi kritika ne sme žaliti, kakor se zgodilo tedaj.

Res je, da je v Franciji precej Slovencev, ki so zaposleni pri najrazličnejših delih, in ki so se izselili že pred leti toda tim je Francija postala že nekaka druga domovina, ki skrbi za nje kakor za svoje sinove. Zato nimajo potrebe, ne želijo vrniti se v domovino. Zaradi teh naših izseljencev se nam torej ni treba razburjati.

Kako le pa z emigracijo v tekočem in preteklem letu? Po informacijah, ki smo jih dobili na tukišnem francoskem konzulatu, je izseljevanje Slovencev v Francijo vedno manjše, ponehava od leta do leta. V zadnjih 12 mesecih se je izselilo v Francijo okoli 200 Slovencev, kar je torej minimalno število, ki se ne upravičuje razburjanja, ki torej še ne dela prečnega emigracijskega vprašanja. Vsa ne če primerjamo izseljevanje Slovencev z izseljevanjem Hrvatov, katerih je v zadnjih 12 mesecih šlo na delo v Francijo okoli 1000.

Res je seveda tudi, da pomeni emigracija 200 Slovencev za nas ki smo maloštevilni, mnogo, toda ali nismo morda sami krivi, da jih nismo doma zaposlili?

V Franciji zaslužijo naši delavci od 40 do 80 frankov dnevno. Mnogo jih je, ki se vrnejo z lepimi prihranki v domovino, z

njimi plačajo dolge ali preskrbe svoje družine. Pogodbe sklepajo s francoskimi delodajalci za eno leto in manj, torej niso vezani za dolgo dobo, omogočeno jim je vrniti se, če jim tam ni po godu.

Večina naših delavcev, ki ne zaslužijo več kakor 30 do 40 frankov dnevno, je zaposlena pri kmetijski zemlji, torej pri delu, ki ni najtežje. In sicer pri obdelavi terena za elektrifikacijo dežele, ki so lo Francozi pričeli z velikopoteznim načrtom.

Glede pogodb in potnih listov je naš konzulat zelo strog in izdaja potne liste samo onim, ki imajo vse listine v redu. Posebno med izseljenci iz Hrvatske je mnogo takih, ki so prišli do listin in kontraktov na nepošten način: navadno jih kupijo od tovarišev in potvrdilo imena. Ljubljanski francoski konzulat je pri vidi-ranju teh listin izredno previden in pošlje v Francijo samo ljudi, ki imajo vse v redu, tako da jim niti naše niti francoske oblasti ne morejo v nobenem pogledu oporekati izseljevanje se torej ni vrši kar na slepo.

Glede delovnih pogojev je treba ugotoviti, da so za izseljence ugodni, to se pravi enaki pogojem za domače delavce. Kvalifikacija pač odloča o višini plače kakor povsod drugod.

Če naši merodajni faktorji niso poučeni o delovnih razmerah v Franciji tako točno, kakor o razmerah v Nemčiji, res ni krivda francoskih delodajalcev. Da mi nimamo v evidenci vseh izseljencev in je marsikdo za domovino izgubljen končno tudi ni krivda Francozov.

vsakem koraku. Če bi hoteli na ta način omiliti ali celo odpraviti brezposelnost, bi se moral proletarijat v svoji izobrazbi pomakniti znatno višje, obenem bi pa moral pasti zakonito poosepevanje razmnoževanja siromašnih slojev. Oboje je pa s pesem bodočnosti in zato tudi brezposelnosti na ta način enkrat ni mogoče odpraviti.

Isto je tudi z izseljevanjem in tolikom obsegu, da bi brezposelnost izgnila. Tu bi se morale sporazumeti vsaj vse evropske države vstevši Rusijo kot največjo in najredkejšo naseljeno, da bi bilo mogoče z zko-riščanjem sedaj mrtvih naravnih bogastev zaposliti vsaj znaten del brezposelnih. Toda kapitalizem na tem nima interesa, nasprotno, praksa nas uči, da se najbolj kapitalistične države z največjo energijo upirajo priseljevanju in izseljevanju in da brezposelnost skrivaj celo podpirajo.

Brez teh temeljitih ukrepov se pa brezposelnost ne da odpraviti. A ker so ti ukrepi pesem daljne bodočnosti, bo tudi brezposelnost še dolgo strašila po svetu. Nekoliko bi se pa dala omiliti tudi v danih razmerah in z daniimi sredstvi. Treba bi bilo v prvi vrsti voditi točno evidenco o kapaciteti vseh podjetij in o vseh zaposlenih, da bi se ne dogajalo, da obratuje podjetje z manjšim številom uslužbencev, nego bi jih moglo fakično zaposliti, kar ima za posledico, da morajo uslužbenci več delati, ali pa da bi ne imeli nekateri po več služb ali poleg dobre pokojnine še dobro službo itd. In še ena pot je, po kateri bi se dala brezposelnost omiliti. To je preosnova celokupnega našega šolstva in uvedba pehihoanalitičnih preizkuševalnic za šolsko mladino. Če bi pa hoteli spregovoriti o tem podrobneje, bi zašli predaleč.

Lajk.

Tenorist Banovec v Ameriki

Ameriški Slovenci so ga sprejeli z odprtimi rokami — Od vseh strani dobiva vabila, naj priredi koncerte

Naš tenorist Svetozar Banovec je zdaj v deželi dolarjev, kjer prireja koncerte posebno med ameriški Slovenci, da jih vsaj s slovensko pesmijo razveseli in opozori na staro domovino. Kako navdušeno so sprejeli ameriški Slovenci Banovca in slovensko pesem, priča pismo, katero je pisal Banovec enemu svojih znancev v Ljubljani in pa poročanje v ameriških slovenskih listih o njegovih koncertih. Pismo je pisano iz Milwaukee 13. septembra.

Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička, — piše Banovec svojemu prijatelju Občinstvo je bilo tako navdušeno, da so me že vnaprej povabili na drugi koncert v Milwaukee, a po koncertu so poslali trumoma prihiteli k meni v garderobo. Ameriškim Slovincem in tudi Američanom sem moral dati nešteto avtogramov. Dosege sem nepričakovano uspeh in naši gostoljubni roki so me tako vzljubili, da sem se počutil med njimi res kot svoj med svojimi. Spoznali so takol, da me je privedla med nje ljubizen do slovenske pesmij in zato so me sprejeli z odprtimi rokami.

Komaj je bil koncert končan, že so me obiskali z raznimi vabili. Župan mesta Milwaukee me je povabil na dom in izrazil željo, naj se vpišem v mestno knjigo kot dobrodošli gost mesta. Naivečja in najbolj razširjena radiopostaja »Milwaukee Journal Station« me je takoj angažirala, da sem v četrtek 12. septembra nastopil na izvrstno uspelem koncertu s spremljevalnim orkestrom. Zapel sem tri slovenske umetne in tri narodne pesmi ter tri arije iz »Tosca«, »Marta« in »Rigoletta«. To je bil važen dogodek za naše naselbine. Kaži do sedaj ni imel noben slovenski pevec samostojnega koncerta v tako veliki radiopostaji. Milwaukee šteje 600.000 prebivalcev in skoro vsaka hiša ima radioparat. Zanimivo je, da je četrtek na tej radiopostaji rezerviran za najboljšo prireditve in so povabljeni na sodelovanje le priznani umetniki in pevci. Moj koncert so prenašali tudi na druge večje postaje, tako v Chicago, New York, Cleveland itd. Koncert je bil približno istega pomena, kakor če bi nastopil v Metropolitanu — operi. V Ameriki stoji namreč radio umetniško zelo visoko.

Izvrševalni odbor Narodno-strokovne zveze v Ljubljani

vabi na

kongres narodnega delavstva

ki se vrši

v nedeljo, dne 6. oktobra 1929 ob 10. uri dopoldne v dvorani »Narodna doma« v Kranju.

DNEVNI RED:

1. Otvoritev kongresa.
2. Pozdravi gostov.
3. Poročilo o delegatnem zboru NSZ.
4. Starostno in brezposelnostno zavarovanje. Ref.: tov. dr. Joža Bohinjec.
5. Kako se nam godi in kakšne so naše zahteve. Ref.: tov. Ivan Tavčar.
6. Resolucije.

Popolna ljudska veselica v Narodnem domu.

V Ljubljani, dne 29. septembra 1929.

Izvrševalni odbor Narodno-strokovne zveze v Ljubljani.

Radoli Javan, predsednik.
Vladimir Kravos, tajnik.
Dr. Joža Bohinjec, Ivan Tavčar, Franjo Rupnik, Davorin Stopar, Anton Varšek, Albin Tomc, Lovro Rupar, član odbora.

Jubilej odvetniških in notarskih uradnikov

V nedeljo 13. t. m. se bo vršil v Mariboru 9. redni letni občni zbor Društva odvetniških in notarskih uradnikov SHS, združen s praznovanjem 10-letnice obstoja imenovanega društva. Ob tej priliki je izšla jubilejna številka glasila »Odvetniška pisarna«, iz katere posnemamo:

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov, ki ima svoj sedež v Mariboru in razteza svoj delokrog po vsem ozemlju Jugoslavije, se je ustanovilo 20. julija 1919. Krajevni skupini obstojata le v Mariboru in Ptuj. V Ljubljani se je 1. 1924. sicer ustanovilo samostojno Društvo odvetniških in notarskih uradnikov ljubljanske oblasti, vendar pa to društvo ni nikdar prav oživel. Iz tega sledi, da bo imelo mariborsko

društvo nečuvaležno nalogo, da bo v bodočem desetletju skušalo obuditi k rednemu poslovanju društvo v Ljubljani in prav tako tudi v Celju, obstoječe iz l. 1896. ter da bo skušalo ustanavljati kraljeve skupine povsod tam, kjer bo to potrebno.

»Odvetniška pisarna« prinaša poleg uvodnih misli predsednika Dragotina Gilčverta še naslednje članke: Ustanovitev društva odvet. in notarskih uradnikov v Mariboru pred 10 leti. Zadnji kongres pred 15 leti v Ljubljani, Josip Christof: Ob 10-letnici, Drag. Gilčvert: Organizator Josip Christof ob 66.letnici. Franjo Moškon: Pred 33 leti in danes, Bogomir Christof: Odv. in not. uradnik, Janko Likar: Pred 20 leti, Bogomir Christof: Nekaj podatkov in Legitimacije za sodno zastopanje po odvetniških uradnikih v nevarnosti. »Odvetniška pisarna« prinaša tudi slike več društvenih odbojnikov, med njimi tudi sliko prve ženske odvetniške uradnice Zofke Kveder-Demetrovičeve, znane slovenske pisateljice.

Beležnica

Koledar.

Danes: Petek, 4. oktobra 1929, katoličani: Franc, pravoslavni: 21. septembra, Kodrat.

Današnje prireditve.

Drama: zaprt.

Kino Matica: Manolescu (Brigitte Helm).

Kino Ideal: Rdeča revolucionarka (Dokores del Rio).

Kino Ljubljanski Dvor: Tatarska kri.

Predstave cirkuša Konrad.

Dežurne lekarne.

Danes: Sušnik, Mariljn trg, Kuralt, Gosposvetska cesta.

— Sekeja Z. N. S. (službeno). Delegirajo se k tekman dne 6. oktobra t. l. na igrišču Primorja ob 8.30 Slovan : Natakarg. Setina, ob 10.15 Grafika : Svoboda g. Miklavčič, ob 14.15 Primorje rez. : Ilirija rez. g. Pevalsek, ob 16 Primorje I. : Ilirija I. —? (rezerva g. Vodišek), stranska sodnika gg. Dolinar in Marinič; na igrišču Ilirije ob 8.30 Krakovo : Natakarg g. Betetto, v Mariboru Rapid : Maribor g. Deržaj, v Celju Olimp : Celje g. Ochs, v Trbovljah Amater : Trbovlje g. Wagner (rez. g. Marin).

Članske proste vaje za Beograd

Za 11. vsesokolski zlet v Beogradu, ki bo prihodnje leto, so določene za članske proste vaje, ki jih je sestavil br. dr. Viktor Murnik. Meneje telovadcev in sokolskih strokovnjakov o teh vajah je deljeno. Nekaj jih je, ki jih na vso moč hvalijo in odobravajo, drugi, in ti so v večini, jih pa prav s tako odločnostjo odklanjajo. Ogledmo si razloge, s katerimi utemeljujejo ti zadnji svoje odklonilno stališče. Nasprotniki teh vaj navajajo dve poglavitni napaki, zaradi katerih so po njih mislih te proste vaje za vsak večji nastop in še prav posebno za vsesokolski zlet neprimerne in nemogoče. Prva njih napaka je ta, da že zaradi svoje sestave, tudi če se delajo skladno in enotno, za oko niso nič kaj lepe in ne napravijo na gledalca nobenega posebnega vtiska. Imajo namreč preveč majhnih, drobnih, ženskih gibov, ki se zlasti v masi popolnoma izgube in jih neizurjeno oko netelovadca niti ne opazi. Druga, še večja napaka je pa ta, da so te proste vaje za splošno stanje izvežbanosti naših telovadcev na deželi pa tudi v mestu pretežke in preveč nenavadne, zaradi česar večina telovadcev pri njih ne more nastopiti, četudi bi marsikdo rad.

O vsem tem se je sicer že veliko govorilo in pisalo, vendar ne bo škodovalo, če si te razloge tudi mi malo bolj natanko in kritično ogledamo in si na osnovi letošnjih javnih nastopov ustvarimo svojo sodbo. Kdor je letos videl vsaj nekoliko društvenih ali okrožnih nastopov, se je moral — tudi če sam ni telovadeč — prepričati, da pomisleki proti tem vajam niso popolnoma brez osnove. Skoraj povsod je bilo število telovadcev nepričakovano majhno in izvedba vaj slaba. To velja skoraj za vsa društva ljubljanske župe. Pa tudi poročila iz sedanjih žup niso v tem pogledu nič bolj razveseljiva. Tudi zadnji župni zlet na Viču dne 15. septembra nam je to potrdil. Z Murnikovimi prostimi vajami je namreč nastopilo 156, z župnimi pa 231 članov. Pri tem je pa še treba poudariti, da so bile izvajane župne proste vaje, čeprav so bile objavljene šele dober mesec pred nastopom, dobro, medtem ko so šle Murnikove, ki jih poznamo že od leta 1926, slabo na vse strani.

Od dneva, ko so se pričele vaditi Murnikove vaje, prihajajo neprestano zlasti iz raznih podeželskih društev pritožbe, da jim prav te vaje odbijajo telovadce, tisti pa, ki se teh vaj uče, se jih uče le s težavo in brez pravega veselja in vneme.

Iz vsega tega se vidi, da manjkata tem vajam predvsem dve lastnosti, ki jih morajo imeti vse za nastop v večjem številu določene proste vaje. Biti morajo lepe, da uživa pri njih tudi netelovadeč, in biti morajo tako sestavljene, da se jih lahko nauči prav vsak telovadeč. Proste vaje na vsesokolskih zletih so edina točka, pri kateri lahko pokaže sokolstvo z impozantnim številom in z eksaktnim, skladnim izvajanjem vso svojo moč in lepoto. Lepo sestavljen in dobro izvajane proste vaje morajo napraviti na vsakega gledalca tako mogočen vtisk, da se še čez leta s prijetnim občutkom spominja nanje.

S temi vajami pa, kakor vse kaže, tega ne bomo dosegli. Z nastop z Murnikovimi vajami na pokrajinskem zletu leta 1927. v Ljubljani je dovolj jasno pokazal, da se z njimi ne da v velikem številu uspešno nastopiti. Takrat je namreč nastopilo samo okrog 550 telovadcev, in še ti so vaje slabo delali. Letošnji nastopi so že žalostne izkušnje le še potrdili. Priznajmo si zatorej odkrito in pogumno, da je bila storjena velika napaka, ko so se te vaje določile za vsesokolski zlet v Beogradu, ki se pa da na srečo popraviti. Še je čas, da zamenjamo te proste vaje z drugimi, primernejšimi, s katerimi bomo lahko dosegli na vse strani velik uspeh. Če pa tega ne bomo storili, nas bo po zletu glava bolela.

Literarna nagrada brata Karla Vanička, znanega sokolskega pisatelja in odličnega sokolskega delavca, ki je umrl dne 24. junija 1926, je bila letos v tretje podeljena. In sicer bratu Avgustinu Očenasku za njegov spis »Osnova ritmične telovadbe. Prvi dve nagradi sta dobila brata Jan Heller in Karel Domoráček.

Najboljše, najtrajnejše, zato vsajcenejšel

Ponočnjak.

— Kdaj sem prišel snoči domov?
— Ob štirih zjutraj, gospod.
— A kdaj sem včeraj zjutraj vstal?
— Ob osmih zvečer, gospod.

Najboljši dokaz.

— Tako, gospod profesor, zdaj lahko greste pogledat novorojenčka, jaz pa prinesem ta čas pudra.

— Pudra? Torej že zopet hčerka!

Narobe.

— Kje ste spoznali in vzljubili svojo ženo?
— Narobe. Najprej sem se naučil ljubiti jo in šele potem sem jo spoznal.

KAKO ODPRAVIMO STANOVANJSKO BEDO BREZPOSELNOST& INDUSTRIJSKO KRIZO?

Brezposelnost je rak-rana na organizmu naše družbe — Dala bi se omiliti, odpraviti je pa za enkrat ni mogoče

14.

Med vsemi prečnimi socialnimi problemi je najvažnejši in najtežji problem brezposelnosti, o katerem pa žal vse premalo razmišljamo. To je rak-rana na telesu naše družbe, in dokler ta rana ne bo zaceljena, tudi organizem ne bo zdrav. Brezposelnost se pojmuje pri nas večinoma napačno. Ljudje mislijo, da so brezposelni samo tisti duševni in ročni delavci, ki trenutno zmanjkujejo na delovnem trgu delo svojih glav odnosno rok na prodaj. Število teh je razmeroma nizko in bi o brezposelnosti kot resnem socialnem problemu prav gotovo ne mogli govoriti, da nimamo cele armade proletarcev, ki so zaposleni samo provizorično, od sezone do sezone, od tedna do tedna ali celo od dneva do dneva. Tem se pridružuje še množica več ali manj stalno zaposlenih, ki pa ne zaslužijo toliko, da bi se mogli vsaj skromno preživljati. In če seštejemo te tri kategorije brezposelnih v ožjem in širšem pomenu besede, dobimo število nad katerim se mora prav resno zamisliti vsak, komur je bližnja bodočnost na srcu.

Brezposelnost je nujna posledica položaja na delovnem trgu. Ponudba dela je neprimerno večja od povpraševanja po njem in tako ostanejo mnogi brez dela. Čeprav bi z veseljem in pridno delali. Razvoj kapitalističnega družabnega reda je prišel že tako daleč, da so se izpremenili delojemalci vseh vrst v nekako blago, ki se na delovnem trgu prodaja in kupuje skoro tako, kakor vsako drugo blago. Manjkajo nam samo še borze, na katerih bi notiralo duševno in ročno delo, pa bi bila silna degradacije proletarijata na stopnjo živega blaga popolna. Proletarci ali neposedujoči, ljudje, navezani v borbi za obstanek zgolj na delo svojih rok ali glav, so izročeni na milost in nemilost posedujočim produkcijskim sredstvom in ker kaže kapital vedno intenzivnejšo tendenco h koncentraciji, ker se produkcijska sredstva vedno bolj kartelizirajo, proizvodnja pa industrializira, se število posedujočih krči, neposedujočih pa večja. Z drugimi besedami rečeno, delodajalcev je vedno manj, delojemalcev pa vedno več. Iz tega sledi, da je ponudba dela vedno večja in da torej vrednost istega stalno pada. Pri nas k sreči o pravem kapitalizmu in raznih njegovih priveskih ne moremo govoriti, ker smo pre-siromašni in ker je še to, kar imamo, večinoma v tujih rokah. Govorili bi k večjemu lahko o kapitalistični mentaliteti, ki jo je za naše razmere med nami mnogo preveč in ki tudi nosi del krivde, da je brezposelnost tako velika. Zato tudi konture razrednega boja pri nas še davno niso tako ostre, kakor pri narodih z močno razvitim kapitalizmom. Pač pa imamo v malem vse pojave historičnega momenta v razvoju človeške družbe, ki jih imajo drugi večji narodi v velikem. In eden teh pojavov je tudi brezposelnost kot neizogibna spremljevalka industrializacije proizvodnje posebno v povojni dobi.

Kako odpraviti brezposelnost? Na to vprašanje imamo vse polno navitnih odgovorov. Med njimi so tudi taki, ki vidijo lek v intenzivni grad. delavnosti, češ, zidajte vsi, ki imate denar, pa ne bo več brezposelnih. Ali pa so brez dela samo gradbeni inženjerji, zidarji, tesarji, kamnoseki, mizarji, kleparji in drugi v to stroko spadajoči delavci? Ne, mi vidimo brezposelnost tudi med intelektualci vseh vrst, med krojači, brivci, čevljar-

ji, zlasti pa med tovarniškimi delavci itd., skratka med duševnimi in ročnimi delavci, v eni stroki manj, v drugi več, kakor je pač konjunktura za sadove dotičnega dela. Edino pravičen odgovor na vprašanje, kako odpraviti brezposelnost, bi bil, da je treba vse brezposelne zaposliti. S tem pa seveda še ni nič povedano, kakor ni povedano bolniku, kako more ozdraviti, če mu poveste, da se mora lečiti. Brezposelnost je socialen problem, s katerim si belijo glave sociologi, državniki, politiki in gospodarski strokovnjaki po vsem svetu, pa mu ne morejo do živga, ker je preobsežen in ker ima pregloboke korenine. Zato so tudi vsi odgovori na to vprašanje v našem primeru več ali manj igračkarije, žongliranje s praznimi frazami, navesti in predlogi, ki nimajo drugega praktičnega pomena, kakor da se porabi za nje nekaj črnila in papirja. Brezposelnost ni posledica toli razkričane gospod. krize, temveč do temeljev porušenega ravnotežja med posedujočimi in neposedujočimi. Z industrializacijo proizvodnje se število delodajalcev krči, nasprotno pa število delojemalcev ne nazi-duje, temveč celo močno narašča. Čim bolj bo proizvodnja industrializirana, čim več bo strojev kot nadomestil človeških rok in čim bolj se bo kapital koncentriral v rokah posrednih finančnih magnatov, tem več bo brezposelnih. Tu bi hoteli kdo ugovarjati, da nam priča statistika baš nasprotno. Tajnik angleških strokovnih organizacij Appleton je namreč izračunal, da je zdaj v Angliji, ki šteje 40 milijonov prebivalcev (seveda brez kolonij) samo 1.250.000 brezposelnih, doblj jih je bilo v 17. stol. za časa Karla II., ko je štela Anglija 5.500.000 prebivalcev 1.300.000, a l. 1846, ko je bila končana doba industrijske revolucije in ko je štela Anglija 17 milijonov prebivalcev, je znašalo število brezposelnih 1.392.000. To pa naše trditve ne izpod-bija, kajti angleški kapitalizem se je v največjem času vrzel z vso silo na kolonije, kjer je začasno zaposlil tudi znaten del domačega proletarijata.

Vprašanje odprave brezposelnosti je vprašanje korenite izpremembe družabnega reda ali pa preokreta na delovnem trgu v tem smislu, da bi se ponudba dela občutno zmanjšala in da bi torej povpraševanje naraslo, obenem bi se pa delo podražilo. Prva pot je revolucionarna in za našo mentaliteto nesprejemljiva, druga pa evolucionarna in teoretično izvedljiva. Teoretično pravim, kajti če bi hoteli ubrati to pot praktično, bi moral proletarijat v lastnem interesu močno omejiti svoje razmnoževanje ali bi pa morali pasti razni, večinoma neutemeljeni pomisleki in ovire glede izseljevanja tako, da bi bila našim brezposelnim odprta pot po vsem svetu in da bi bilo tam, kamor pridejo, za ne primerno poskrbljeno, da ne postanejo brezpravna raja. Naša zemlja je odločno preoblijudena. Vaseca se drži vaseci in ker je poleg tega zemlja slaba, je pritisk kmetijskega proletarijata v mesta vedno večji. A mesta sama producirajo toliko lastnega proletarijata, da bi ga morala na debelo izvažati, ne pa da imajo še stalen dotok s kmetov. In nameste to da bi se proletarijat zamilil nad usodo svojega naraščaja, da bi začel krotiti svoj naravni nagon po razmnoževanju, da bi večletok svojih sinov in hčera na delovni trg zajel, vidimo baš nasprotno. Največ otrok imajo ravno najsiromašnejši zakonci, držeči se komodnega načela, da bo že bog skrbel za nje. A kako skrbi bog za te žrtve zaslepljenosti in duhovnega suženjstva, vidimo na

Dnevne vesti.

— Odlikovanje češkoslovaških gasilcev Jugoslovenska gasilska zveza je odlikovala za zasluge na gasilskem polju ravnatelj velkopražske požarne brambе viš. stavbne ga svetnika ing. Oldricha Uhra z zlato, člana načelstva praških gasilcev A Pondeliška pa s srebrno kolajno.

— Iz zdravniške službe. V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo so bili vpisani zdravnik ženske bolnice v Ljubljani dr. Viktor Kocjančič, zdravnik zdravilišča na Golniku dr. Josip Prodan in zdravnik ženske bolnice v Novem mestu dr. Marijan Polenssek.

— Razpisane službe. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu razpisuje dve mesti pravnih referentov, kategorije A, položaja VII. konceptne stroke, eno mesto uradnika kategorije B položaja VI. knjigovodstvene stroke, dve mesti uradnikov kategorije B položaja VII. knjigovodstvene stroke in eno mesto uradnika kategorije C položaja IX. pisarniške stroke. Podrobnosti natečaja so razvidne iz »Uradnega lista št. 98 z dne 4. t. m.

Bivši komik našega gledališča Vladimir Housa odhaja v pokoj. Starejši obiskovalci slovenskega gledališča se še radi spominjajo komika in peva Vladimira Housa, ki je deloval več sezon z vnebo v naši drami. Housa se zaradi bolehnosti poslavila od gledaliških desk v Merklinu na Čehoslovaškem se vrši danes slavnostna poslovilna predstava »Maryše«, drame bratov Mstislavov. V kateri igra Housa zadnjič kmata Lizala. Housa je bil član ljubljanske drame, član in režiser Arene smilchovske v Pragi, mestnega gledališča v Kladnu in celih trideset let ravnatelj lastne potujoče gledališke družbe. Po štiridesetletnem igalskem delovanju stopa zdaj v pokoj.

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list št. 98 z dne 4. t. m. objavlja zakon o srednjih šolah.

— Nalezljive bolezni v ljubljanski oblasti. Od 8. do 14. septembra je bilo v ljubljanski oblasti 24 slučajev tifuznih bolezni, 6 griže, 74 škrlatinke, 23 davlice, 5 duševnega kašlja, 4 šena in 2 krčevite odrevencelosti.

— Hrvatski planinci na Sv. Planini. V nedeljo 6. t. m. priredi hrvatsko planinsko društvo »Sljeme« za svoje člane skupni izlet na Sv. Planino.

— Za mrtvega proglašen. Okrožno sodišče v Celju je uvelodlo postopanje, da se proglašajo za mrtvega Filip Vrenko, rojen 19. aprila 1873 v Luki pri Frankolovem, pristojen v občino Višnja vas, ki je odšel leta 1914 s 87. pešpolkom na rusko bojišče in se od 1. 1918 ni več javil.

— Živalske kužne bolezni v mariborski oblasti. 30. septembra je bilo v mariborski oblasti 76 slučajev svinjske kuge, 13 svinjske rdečice, 3 vrančinega prisada, 3 čebelnih gnilobe in 1 stekline.

— Opozorilo turistom SPD naznanja, da so koče v Triglavskem pogorju zatvorjene. Priljubljeni koča na Vršču bo oskrbovana le ob sobotah in delejeh, ob dnevi pred prazniki in na praznike. Tudi Aljažev dom v Vratih je zatvorjen. Turistom je na razpolago stara Aljaževa koča poleg Aljaževog doma, ki je celo leto otvorena; oskrbovana ni. V Kamniških planinah je otvorena Gojzova koča na Kokrskem sedlu ob sobotah in delejeh, ob dnevi pred prazniki in na praznike, če je lepo vreme. Čez zimo bodo ovirane: Koča na Veliki Planini, Dom v Kamniški Bistrici in Dom na Krvavcu v Karavankah bo v nedeljo 6. t. m. otvorena. Spodnja koča na Golici Kadinjškova je že zatvorjena. Koče na Črni prsti in na Ratitovcu so zatvorjene.

— Menarodni kongres za kazensko pravo v Bukarešti. Od 6. do 12. t. m. se bo vršil v Bukarešti II. menarodni kongres za kazensko pravo, ki se vrši vsako tretje leto. Kongres priredi menarodno združenje za kazensko pravo s sedežem v Parizu. Na dnevnem redu so štiri problemi in sicer kazenska odgovornost pravnih oseb, uporaba tujih kazenskih zakonikov, sodnik poedinec ali kolektiviteta sodišča in kazensko preganjanje od strani združenja. Kot delegat naše države se udeležijo kongresa profesor kazenskega prava na beograjski univerzi dr. Toma Živanović.

— Manifestacija narodnega delavstva v Kranju bo sodeč po stalno naraščajočem številu prijav naravnost impozantna. Opozorjamo udeležence, da se bo kongres vršil ob vsakem vremenu v veliki dvorani Narodnega doma v Kranju. Izšla je 9. številka »Delca«, ki je posvečena kongresu in so vsa navodila udeležencem Narodno zavodni delavci in vsi iskreni prijatelji našega delavstva, pobitite v nedeljo v Kranj! Prijave sprejema še danes in jutri tajništvo NSZ v palači Delavske zbornice v Ljubljani, ki tudi izdaja vabila in izkaznice za polovnično vožnjo. Kongresa se udeležijo tudi trije delegati delavske strokovne zveze jugoslovenskih nacionalistov iz Splita pod vodstvom predsednika Antuna Klekčiča. Vlak z delegati prispe v soboto ob 10. dopoldne v Ljubljano.

— Iz sodne službe. Sprejeta je ostavka, ki jo je podal na državno službo pripravnik državnega zastopništva v Ljubljani Slavko Pretnar.

— Iz carinske službe. V višjo skupino so pomaknjeni cariniki Anton Berlot v Beogradu, Anton Pezelj v Dubrovniku, Bogomir Jarc v Zagrebu, Milorad Stori v Ljubljani, Mirko Kogelj v Mariboru, Alojzij Jarc v Splitu, Franjo Zic v Subotici, Anton Kržič in Adolf Ponikvar na Sušaku, Franjo Tertinek v Veliki Kikindi, Viktor Kopal v Virovitici in Franc Vidic v Kotori.

— Zakon o učiteljskih. »Službene Novice št. 230 z dne 2. t. m. objavljajo zakon o učiteljskih.

— Ugotovitev. Glede večerajnjega dopisa z Vrhnice v zadevi Cankarjevega spomenika ugotavljamo, da se g. Ivan Mrak ni zgledil pri predsedniku odbora g. Jurci, pač pa se je zgledil pri njem g. P. V., ki se je predstavil kot dopisnik neke zagrebške re-

vije in filozof, kar pa v resnici ni. G. Mrak je bil sicer na Vrhnici, toda pri predsestanku odbora za postavitve Cankarjevega spomenika se ni zgledil.

— Narodni ženski savez svetuje udeleženkam kongresa v Splitu, da prečitajo navodila legitimacije, preden zahtevajo vožnjo karto, in se točno po njej ravna. One, ki potujejo od Zagreba dalje z brzovlakom, naj to lavijo blagajni. Preskrbite si karte pravočasno! — Odhod jutri ob 12.20 s poštini, prihod v Zagreb ob 16.45; dalje z brzovlakom ob 20.35, prihod v Split ob 2. zjutraj.

Kino Ljubljanski dvor
2730

TATARSKA KRI.

Sovjetsko - ruski zgodovinski film iz časov

Timurkana.

Hudožestvenik! Balajski!

Ob 4. četrti na 7. pol 8., 9.

— Vreme. Vremenska napoved jam obeta večnoma lepo vreme. Večraj je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu 26, v Sarajevu 25, v Zagrebu in Skoplju 24, v Mariboru in Splitu 23, v Ljubljani 20.8. Dvi je kazal barometer v Ljubljani 766.9 mm, temperatura je znašala 14.8 stopinj.

— Številne nesreče. Jožefa Černič, delavka pri Osrednjih mlekarinah, je večraj tako nesrečno padla, da si je zlomila levo roko. — Dvi si je pri delu prerezal žile na levi roki čevlarski vajenec Anton Jamnik. — Anton Golob, premikatelj državne železnice, je med dvema vagonoma tako nesrečno padel, da se je na glavi težko poškodoval. Podobna nezgoda se je pripetila tudi dijaku Antonu Vagaji, sinu poštnega uradnika, ki je padel na glavo in si prebil lobanjo. — Dijak Dimitrij Kolakov je na cesti padel in si zlomil desno nogo. Vse poškodovance so prepeljali v bolnico.

— Ponesrečen beg iz zapore. Na prav originalen način je hotel se dni pobegniti iz zaporov novosadskega sodišča učitelj Aleksij Bieskey, rodom iz Nyirbaranya na Madžarskem. V aprilu so ga prijeli naše oblasti, ker je razpečal okoli 150 ponarejenih stodinarskih bankovcev, ki jih je bil vtihtopal iz Madžarske. Obsojen je bil na pet let ječe, radi visoke kazni se je pa pri-tožil. V zaporu ga je večkrat obiskal njegov sorodnik mlinar Anton Bieskey iz Novoga Sada. Aleksij je nekoč dal Antonu 1000 Din, ki jih je znal pred oblastmi skriti, češ, naj mu prinese šminke in lasuljo. Upal je, da se mu bo z maskiranjem posrečil beg iz zapore. Antonu je res uspelo v hlebu kruha vtihtopiti v celico šminke in lasuljo, toda Aleksiju se beg ni posrečil. Jemski paznik je našel vtihtapljen stvari in mu jih je vzel. Radi poskušenege bega in radi sodelovanja sta se oba Bieskeya te dni zagovarjala pred sodiščem. Aleksij je bil obsojen še na 6 mesecev. Anton pa na tri mesece ječe.

— Velika poveljstva v Novem Sadu. V Novem Sadu so prišli na sled veliki poveljstva. Pri reviziji blagajne novosadske kurilnice so ugotovili primanjkljaj 230.000 Din. Policija je aretirala uradnika Ludvika Katerja, ki pa odločno taji krivdo. Vse kaže, da je Kater res poveljstvo denar, kajti zadnje čase je precej razkošno živel. Često si je najel avto in se v družbi prijateljev in prijateljic odpravil iz mesta. Bil je stalen gost vseh nočnih lokalov in raznih beznic. Pri zaslišanju je trdil, da ga je z denarjem zalagal njegov svak, Kater, ki je vdovec in oče treh otrok, je bil izročen sodišču.

— Uboj vaškega muzikanta. Pred osijskim sodiščem se je te dni odigral »pilog krvavega zločina. Obsojen je bil posestnik sin Andrej Grab, ki je v selu Djakovački Selci ubil vaškega muzikanta Ivana Hespergerja. Ta je v gostilni godel veseli družbi na čast, Grab je pa zahteval, naj igra tudi njemu. Muzikant je odgovoril, da je naročen in da zanj nima časa. To je Grab tako ujezilo, da je potegnil iz žepa nož, skočil h godelu in ga sunil v prsa. Nesrečni Hesperger je bil takoj mrtev. Pri razpravi se je Grab zagovarjal s silobranom, češ, da je Hesperger prvi skočil proti njemu. Videl je, da je segel v žep in boječ se, da ga napade, je pograbil nož in ga v silobranu sunil v prsa. Sodišče je Graba obsojilo na 4 leta ječe. Ubijalec je vložil priziv.

— Zagoneten umor pri Senti. Na nekem posestvu pri Senti so našli te dni delavci v koruzi okrvavljeno moško obleko. Obvestili so policijo, ki je ugotovila, da je obleka last nesrečnega umorjenca, ki so ga nedavno našli nagega na obrežju Tise. Kdo je umorjenec, ni znano, pa tudi morilca policija še ni izsledila.

— Strašen zločin v selu Kokorič. V selu Kokorič pri Vrgorcu je bil te dni izvršen strašen zločin. Hiša posestnice Stane Prvan je pogorela do tal, med razvalinami pa so našli sežgani trupli nesrečne posestnice in njenega 4letnega sinčka. Ogenj je bil baje podtaknjen. Oblasti so zločina osumile seljaka Jura Buraka, ki je bil ob nezakonitega otroka posestnice Pervanove. Ker očitovstva ni hotel priznati, ga je posestnica tožila in bil je obsojen na plačevanje alimentov. Takrat je Pervanovi zagrozil, da se ji osveti. Vse kaže, da je svojo namero res izvršil. Orožniki so ga aretirali.

— S kamnom nad letalo. Zagrebška policija je bila večraj obveščena o napadu na letalo. Vojaški pilot je prijavil, da je moral radi goste megle zelo nizko leteti. V nekem selu pri Zagrebu so delavci opazili letalo in ga obmetavali s kamnom. Debel kamen se je zapelil v krilo in ga prebil. Če bi bila slučajno zadeta žica ali krmila, bi se lahko pripetila nesreča. Zagrebška policija je obvestila občinstvo, naj ne zbija takih neokusnih šal, kajti krivci bodo eksemplarno kaznovani.

— Samomor slovenskega trgovca v Zagrebu. Večraj dopoldne so našli v prenočišču »Kovač« ustreljenega trgovca Franca Felbana iz Gorenje vasi pri Škofji Loki. Ustrelil se je s samokresom v glavo. Na mizici je pustil listek z naslovom in imenom. Navedel je tudi ime svojega brata v Gorenji vasi ter neozdravljivo bolezen kot vzrok samomora. Policija je o samomoru obvestila njegovega brata.

— Smrt radi bolnega zoba. Nekega seljaka iz sela Bjelaice pri Mrkonjićgradu su začeli boleti zobje. Trpel je neznošne bolečine, kajti nastalo je zastrupljenje krvi. Okrožni zdravnik je takoj odredil, da ga prepeljejo v bolnico v Travnik. Nesrečni seljak je pa že med prevozom umrl. Pri obdukciji so ugotovili, da je umrl na posledicah zastrupljenja krvi. Vse kaže, da je nesrečnež najbrž najprej preizkusil razne »recepte« vaških mazačev in se je inficiral.

— Električni tok ubil delavca. V bolnici v Slavonskem Brodu je te dni podlegel težkim opeklinam delavec Ante Krajnović, zaposlen pri elektrotehničnem zavodu v Ljublanici pri Derventi. Upravitelj elektrarne mu je naročil, naj očisti električni vod, češ, da je itak izoliran in tok izločen. Krajnović je nič hudega sluteč zagrabil za žico, toda 300 voltov močan električni tok ga je vrgel na tla. Prepeljali so ga takoj v bolnico, kjer je bil operiran. Pomoč pa je bila zaman.

— Ukradeni zagrebški avto najden v Podsusedu. Pred dnevi je bil v Zagrebu odpeljan šoferju Lavoslav Magdiki avtomobil izpred kolodvora Sava. O drznem tatv več dni ni bilo duha ne sluh, večraj pa je policija našla avtomobil blizu Podsuseda. Avto se je zaletel v drevo in je bil močno polomljen. Vse kaže, da ga je drzni tat namenoma pogнал v drevo.

Iz Ljubljane

— Iz Redek jubilej dela. Poslovodja ugledne ljubljanske manufakturne tvrdke A in E. Skaberne g. Jurij Schaffner praznuje danes 50-letnico zaposlitve in dela v trgovini. Jublanti, ki se je že v mladih letih posvetil trgovskemu poklicu, je služboval pri raznih odličnih ljubljanskih trgovcih, leta 1914 je pa nastopil službo pri tvrdki A. E. Skaberne, kjer deluje marljivo in vestno kot poslovodja že 16. leto. V mestu in po deželi ima mnogo prijateljev in znancev, ki ga visoko spoštujejo in cenijo kot poštenega in delavnega v narodnih in stanovskih organizacijah. Tvrdka ga šteje po pravici med najzanesljiveše moči. Jublantu iskreno čestitamo in kličemo: Še na mnoga leta!

— Iz »Pori«. Še danes, jutri in v nedeljo bo predvajala ZKD veliki film o zankivostih Afrike, o živalstvu, tropičnem rastlinstvu in o življenju črncev. Večrajšnja premijera tega filmskega dela je vzbudila zanimanje v najširših krogih občinstva. Predstave se vrše v Elitnem kinu Matice danes in jutri ob 14.30 pop. Nedeljska predstava pa ob 11. uri dop. Radi velikega interesa za film bo blagajna kina Matice poslovala že eno uro pred pričetkom vsake predstave in priporočamo občinstvu, da si vstopnice čimprej omisli. Film je zlasti priporočljiv in poučen za šolsko mladino in dijaštvo.

— Iz Klub esperantistov v Ljubljani. Otvori v torek dne 8. oktobra t. l. ob 19.30 esperantisti tečaj za začetnike v šentjakobski šoli. Učnina mesečno 15 Din, za dijake 10 Din.

— Iz Mestna elektrarna ljubljanska naznanja svojim konzumentom, da bo morala na nedeljo 6. t. m. ustaviti na vrtilni strani električni tok od 7. ure zjutraj do 16. ure, ker bo prečistila vee transformatorske postaje.

— Vidovčev klub v Ljubljani vabi vse zainteresirane, da se zglase ob 7. zvečer v šoli na Ledinu, da se jim naznani spored predavanj. Pričetek rednih predavanj v ponedeljak 7. ob 19.15 zvečer v učilnici šole na Ledinu. Novi člani so se sprejemajo.

— Iz Opozorjamo na jutrišnje predstavo komedije »Igra s smrtjo« s katero otvori šentjakobski gledališki oder svojo deveto sezijo. Komedija je delo ruskega pisatelja Arkadija Averčenko, ki je znan po svojih finih satirskih podlistkih tudi nam. Prizori so izredno duhoviti in siljani posebno oni v 3. dejanju ko se srečata dva zavarovalna agenta in skušata zavarovati drug drugega. — Občinstvo se bo gotovo silajno zabavalo. — Posetite predstavo. — Repriža komedije je v nedeljo 6. oktobra. Predprodaja vstopnic v trgovini Peter Sterk nasl. Miloš Karničnik, Stari trg 18. Segajte pridno po vstopnicah in posetite predstavo!

— Iz Kdor hoče jesti pristne krvave in jetne klobase, dobre pečence od domačega prašiča, naj pride v nedeljo v gostilno k Plankarju. Vse to se bo zalilo s pristnim brezovskim cvičkom. 560-n

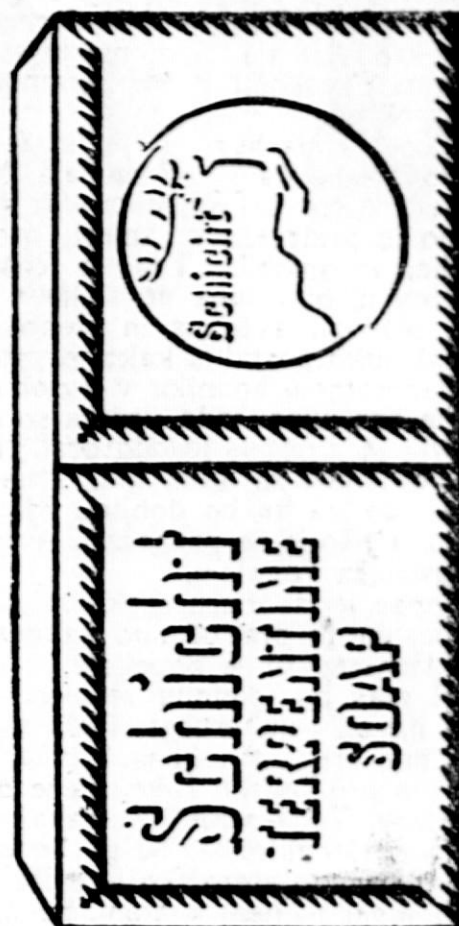
— Iz Za zdravje otroka, v pomoč bolni in siromašni deci, za skrb in varstvo zapuščenih otrok, za zboljšanje socialnih razmer rabimo podpore, zato se obračamo do ljubljanskega občinstva, da vsakdo po svoji moči pokloni skromen dar na nabiralni dan Atene v soboto in nedeljo. 561-n

— Iz Bilina koleša. Poročali smo te dni, da je tisto zapeljivo trgovino v Šiški ukraden kolo delavcu Japlju iz Zgornje Šiške. Pravilno se mora glasiti izpred šturmove trgovine. 560-n

— Iz Številne tatvine. Železniški čuvaj France Škof, stanujoč na Brodu, je prijavil, da mu je neznan tat odpeljal izpod šupe štirikolesni vozček, vreden 400 Din. Vozček je zeleno barvan. — Vdovi Mariji Bizjakovi, stanujoči v baraki na Dunajski cesti, je nekdo odnesel dve moški arajci vredni 120 Din. — Uradnica Sofija Tonja v Mostah je imela lep porcelanast kavni servis, ki je zboldel v oči nekega nepridiprava. Odnesel ji je dve porcelanasti skodelici, vredni 500 Din. — Mesarju Josipu Jesihu je bilo enoči okoli 19. odpeljano kolo iz veže gostilne »Pri Sokolcu. Kolo je vredno 1500 Din in ima tvorniško številko 1,474.298.

Med 7 prednostmi ena :

Velik kos

in vendar najčistejše, najžlahtnejše jedrnatilo. — Zraven tega priročno in tako izdatno, da je za rabo res najcenejše

Schichtovo Terpentinovo Milo

— Iz Se o vltomu v trafiko. Poročali smo večraj, da je bilo te dni vltomljeno v trafiko Franciške Smonove, kjer je tat odnesel precej bogat plen. Naknadno je trafikantka ugotovila, da ji je bilo ukradeno tudi več komadov zlatnine, tako 3 zlati prstani, eden z modrim kamnom ter srebrna oficirska verižica z obeskom v obliki kom-pasa. Skupna škoda znaša 1300 Din.

Iz Celja

— c Filmsko predvajanje zleta Celjske sokolske šupe v Trbovljah se vrši nocoj ob 19.30 v telovadnici celjskega Sokola v mestni osnovni šoli. Film je posnel in ga bo tudi predvajal br. Fr. Kramar, lastnik celjske drogerije »Sanitas«. Vstop je prost in se vabi k obisku vsa celjska sokolska javnost.

— c Velika tatvina v Kovačevi kračnici. V noči od torka na sredo so nekako med 2. in 3. uro zjutraj vltomili neznan drzni lopov v poslovni lokal znanega celjskega krajskega mojstra g. Jakoba Kovačarja v Razlagovi ulici 6 in odnesli neopaženo raznega blaga, več izgotovljenih oblek in posameznih hlač, telovnikov, sukenj itd. v skupni vrednosti nad 50.000 Din. Tatvino je g. Kovač opazil šele zjutraj. Vltomilec so se poslužili za beg avtomobila. Najbrže je vltom izvršila ista tolpa, ki je vltomila prejšnjo noč v Mozlju pri Kočevju in ki je zadnje čase izvršila tudi po drugih krajih več vltomnih tatvin. O vltomileh policija dolejš še ni mogla dobiti nobenega sledu.

— c Zgradba ograj pri stanovanjski koloniji na Lanovcu. Mestni občinski svet je sklenil, da naj se najugodnejšemu ponudniku takoj oddajo dela za zgradbo vrtnih in obcestnih ograj pri stanovanjskih hišicah na Spodnjem Lanovcu, ki so bile zgrajene v mestni malostanovanjski akciji. Ograje bodo zgrajene v temelju iz betona, iz istega materiala bodo tudi veliki vmesni stebri, dočim bodo ograje polnjene z lesenimi polnili, med vrtovi pa z žičnatimi. Stroški bodo predvidoma znašali 62.000 Din in se bodo zaračunali proporcionalno v breme hišnih lastnikov v amortizacijsko kvoto.

— c Dve novi javni svetilki. Mestna elektrarna bo v kratkem montirala po eno veliko cestno svetilko v bližini evangelijske cerkve v Jurčičevi ulici in pri Glaziji v smeri dr. Sernečeve vile. Obe svetilki sta bili res že nujno potrebni.

Papanova sreča.

— Papa, srečo imaš.
— Kako to?
— Celo leto mi ne bo treba kupovati novih školskih knjig, ker sem padel. Varnost.
— Kako to, da imaš samo na eni strani polikano obleko?
— Zato, ker je cenejša. Grem k fotografu, da me fotografira v profilu.

Članom Trgovskega bolniškega in podpornega društva

Prejeli smo: Zagrebški »Merkur« nadaljuje svojo propagando pri članih gornjega društva, da izstopijo iz dosedanjega zavarovanja in se prijavijo pri »Merkurju«. Naglašiti je treba, da to delovanje zagrebškega »Merkurja« paš ni lojalno baš v dobi, ko se nahaja Trgovsko bolniško in podporno društvo v reorganizaciji in ko bo še posebno potrebna velika solidarnost vseh treh zavarovalnih inštitucij — »Beograjske Omladine«, zagrebškega »Merkurja« in našega društva, — da si ohranijo svoje pravice v neokrnjenem obsegu.

Nova uprava je že v mnogem izboljšala zdravniško službo in samo v Ljubljani poleg dosedanjih blagajniških zdravnikov pridobila za zdravljenje zavarovanih članov še specialiste kakor dr. Šavnika za ženske bolezni, dr. Stacula za otroške bolezni, dr. Sveigerja in dr. Pogačnika za ušesne, nosne in vratne bolezni, dr. Drobniča za interne bolezni, dr. Jakšo in dr. Baželja za spolne in kožne bolezni, dr. Blumauerja za kirurgijo. Vpoštevala bo tudi težnje in želje članstva v drugih mestih in krajih ter uredila zdravniško službo tako, da bo najbolje odgovarjala interesom zavarovanih članov. Z Društvom zobozdravnikov in zobotehnikov za Slovenijo je uprava blagajne sklenila kolektivni pogodbi in čim bosta odobreni od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, se bodo mogli člani glede zobozdravniške nege posluževati zobozdravnika, odnosno zobotehnikata katerekoli si bodo želeli.

Za objektivno presojo reorganizacijskih stremiljenj pri blagajni pa se mora članstvo zavedati dejstva, da je bolniška blagajna krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev kot vrhovnega nositelja socialnega zavarovanja v državi, pa veljajo tako tudi za njo v polni meri zakon o zavarovanju delavcev, štutut in razne okrožnice Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Da pa bo moglo društvo nuditi zavarovanim članom višje dajatve, kot so možne v okviru zakona, hoče torej izvesti višje zavarovanje v okviru društva, za kar je potrebna odobritev novih društvenih pravil na občnem zboru društva. Da se to ni zgodilo že sedaj, so vzrok mnoge ovire tehnične in pravne značaja, ki so nastopile popolnoma nepredvideno, pa so sedaj srečno premostene. Članstvo se posebno opozarja na to, da bo moglo društvo gotovo nuditi iste ugodnosti kakor zagrebški »Merkur« pod cenejšimi pogoji, in pa na dejstvo, da bodo premijske rezerve ostale doma in se porabljale izključno v korist tujakinih zavarovanih članov, ne pa odhajale v kako centralo. Zato naj ostane članstvo zvesto svoji dosedanji zavarovalni inštituciji po načelu »Svoji k svojemu«.

Augustus Muir

Črna maska

Roman

Skozi ta vrata je morala oditi. O tem ni bilo dvoma. Na koncu ulice je zagledal Hepburna luč. Tam je bila Jermyn Street in krenil je tja. Spotoma ni srečal nikogar. Preskočil je kup gramoza in se ozri okrog.

Čez ulico sta šla hitro moški in ženska. Pogovarjala sta se in smejala. Na drugi strani je krevsal ob palici star bečač. Mimo je pridrvel v smeri proti glavni ulici avtomobil. Toda o Rosamundi Grey ni bilo duha ne sluha.

Kar je privozil avtomobil in Hepburn je zagledal vitko postavbo, kako je vstopila na nasprotnem hodniku v avtomobil. Planil je čez ulico, toda vrata so se hitro zaprla in avtomobil je oddravel. Hitiel je na vso moč za njim, toda kmalu je spoznal, da ga ne bo dohitel. Klical je za njim, a bilo je že prepozno. Avtomobil je izginil za vogalom.

Ves obupan je Hepburn preklinjal samega sebe, da ni pravočasno zaklical. Rosamunda Grey se je odpeljala in če je govoril glas po telefonu resnico, jo je čakala na ciliu nevarnosti. Toda nje ga ne zadene pri tem nobena krivda.

Ponudil je prijateljsko roko, pa je bila odklonjena. Toda vedel je, zakaj je njegovo pomoč odklonila. Ni ga hotela zaplesti v umazano afero. To je pričalo, da so bili njeni nameni pošteni, pa naj je bila afera sama še tako umazana. Pa naj bo sleparica, kaj ga briga!

— Če je na tem dekletu kaj sleparkega, se dam obesiti! — je mrmral sam pri sebi.

V naslednjem hipu je ustavil mimo vozeči avtomobil, skočil je vanj in zapovedal soferju, naj vozi hitro na Piccadilly.

Gledal je skozi odprto okence in iskal z očmi avtomobil, s katerim se je peljala Rosamunda. Sofer je zavil naglo za vogal in Hepburn ga je prijel za ramo. Spoznal je žolto karoserijo avtomobila, ki je baš privozil iz Jermyn Streeta in krenil proti Piccadilly.

Hepburn je naročil soferju, naj sledi avtomobilu. Sklenil je priti tani Rosamunde Grey do dna. Nevarnost, ki ji je pretela, je bila nedvomno v zvezi z vsem njenim početjem. Hotel je čim prej dognati, kaj se skriva za nenadnim Rosamundinim odhodom.

X. K. 47.

Toda prvi žarek upanja je kmalu ugasnil. Avtomobil in motocikli so kmalu tako zagradili cesto, da je bilo težko slediti avtomobilu. Hepburn je preklinjal svojo smolo. Misli je, da je krenil avtomobil v zapadni smeri, ko se

je dolga vrsta drvečih avtomobilov razdelila. V trenutku, ko je bila cesta prosta, je zavil sofer mimo hotela Ritz in ob Green-Parku.

Blizala sta se koncu Piccadilly, ko mu je sofer pokimal. Hepburn je takoj razumel. Avtomobil je vozil dobrih petdeset korakov pred njima po sredi ceste. Potem je krenil desno v Park Lane. Toda Hepburnov sofer si je znal pomagati. Tudi on je zavil v stran, da bi se ognil množici avtomobilov, ki so zapirali cesto. Ni bila njegova krivda, da se je nekaj minut zakasnil. Morala sta čakati, da se je cesta izpraznila in šele tedaj sta krenila v Park Lane.

— Tristo vragov! — je zamrmral Hepburn. — Tamle je.

Potrkal je na okence. Avtomobil je bil komaj trideset korakov pred njima in vozil je zelo počasi. Hepburn je takoj spoznal, da je prazen.

Hitro je skočil iz avtomobila in planil k soferju avtomobila. Nekaj kratkih vprašanj je zadostovalo, da je zvedel od nje, da je mlada dama z Jermyn Streeta izstopila na vogalu zadnje ulice. Hepburn je plačal soferju in mu naročil, naj ga počaka, sam je pa hitel tja, ker je Rosamunda izstopila.

Oziral se je po Parku Lane na vse strani, pa ni videl nobene ženske, ki bi bila podobna Rosamundi Grey.

— Ze vem, — je zamrmral Hepburn. — Krenila je najbrž po teje stranski ulici.

Požuril se je. Ulica je bila slabo razsvetljena in zapuščena. Hepburn je pospešil korake v nadi, da zdaj zdaj zagleda znano žensko postavbo. Na koncu ozke ulice, ki se je izgubljala v temi in tišini med visokimi stenami, se je ustavil, potem je pa hitel k naslednjemu vogalu. Tu se je ozrl na vse strani, toda Rosamunde ni bilo nikjer. Ulica je bila prazna.

Ves obupan je hitel Hepburn nazaj. Bil je radoveden, ali ga je opazila, ko jo je zasledoval in če mu je namenoma ušla. Toda to je bila postranska stvar. Zdelo se je sicer neverjetno, a vendar je bila ta samotna ulica edini kraj, kamor je mogla kreniti. Ustavil se je pri vходу ulice in se zagledal v temo. Kar se je stisnil k zidu. Nekdo je bil tu, kajti pri vratih se je svetilala luč. Za hip se je zasvetila, potem je pa zopet ugasnila.

Hepburn je čakal. Če bi bil stražnik, bi se bila luč znova prikazala. Ker se pa ni, je stopal Hepburn previdno naprej. Zdelo se mu je čudno, da je krenila Rosamunda sem. To so bile zadnje hiše ob Parku Lane. Kaj jo je gnalo tako pozno ponoči v te kraje? Kar je zaslišal rožljanje ključa v ključavnici.

**KDOR OGLAŠUJE,
TA NAPREDUJE!**

1000 kilometrov na uro

Bleriotova nagrada za največjo hitrost aeroplanov — Tekmovati bodo mogle samo države z visoko razvito tehniko in avijatikoj

Pariški »Matin« poroča, da je doletel znani francoski pionir letalstva in letalski konstruktor Bleriot nagrado v znesku 100.000 frankov za hitrostne tekme letal. Vsako leto naj bi se vršile hitrostne tekme, in sicer samo takih letal, ki lahko startajo na suhem in ki v sportnem letalstvu ne tvorijo skupne kategorije z vodnimi letali. Bleriot je prepričan, da se bo dala na teh tekmah doseči hitrost 800 do 1000 kilometrov na uro, dočim znaša dosedanja hitrostni rekord, ki ga je dosegel angleški letalec Orlebar že po tekmi za Schneiderjev pokal, samo 571 in pol kilometra.

Ni dvoma, da bodo doseženi v letalstvu novi hitrostni rekordi in da imajo aeroplani v tem pogledu veliko prednost pred hidroplani. Vodna letala, ki so se doslej borila za največjo hitrost, imajo namesto koles čolničke in to jih v zraku močno ovira. Na drugi strani pa je treba upoštevati veliko oviro. Letalo, zgrajeno za veliko hitrost, zahteva, da je nosna ploskev čim manjša in pri konstrukciji takega letala se že računa s tem, da se more letalo kretati samo tedaj, če leti z veliko hitrostjo, da ga zračni pritisk manj ovira. Čim večja je nosna ploskev letala, tem varnejše je letalo, obenem pa je tudi hitrost manjša in nasprotno. Letalo z veliko nosno ploskvijo mora imeti večjo

hitrost, sicer ne more varno letati. Če se pa hoče letalo z malo nosno ploskvijo dvigniti, mora doseči že pri startu veliko hitrost, sicer se ne more dvigniti. To pomeni, da potrebuje za start tem daljšo progo, čim manjšo nosno ploskev ima. Zato bi bilo treba za aeroplane, s katerimi bi hoteli doseči veliko hitrost, zgraditi umetne proge za start iz betona, dolge 1 do 2 km. Ta ovira pa odpade pri hidroplanih, ki imajo na vodi dovolj prostora za start.

Pri tekmah za Bleriotovo nagrado bo treba torej odstraniti to oviro. Če se to posreči, bo borba za hitrostni rekord še bolj napeta, nego je bila borba vodnih letal, v kateri sta tekmovali Anglija in Italija. Pri teh tekmah pa bodo morali računati vsi narodi in konstrukterji z umetnimi progami za start. Doselej ima v Evropi betonsko progo za start samo Nemčija. Zgrajena je bila za rekordne poskuse Junkersovih letal, ki so se vršili pred poletom iz Bremena v Ameriko. Država, ki se bo hotela udeležiti letalskih tekem za Bleriotovo nagrado, bo morala torej zgraditi betonsko progo, na kateri se bodo letalci vežbali. Stroški bodo seveda veliki in zato se bodo mogle potegovati za Bleriotovo nagrado samo bogate države z visoko razvito tehniko in avijatikoj.

spustil še močnejši tok, pa tudi to ni pomagalo. Obsojenec je kričal, da še živi in grozno trpi, obenem pa je prosil, naj ga končno usmrte. Prizor je bil tako grozen, da so vsi zbežali iz smrtne celice. Ostal je samo krvnik, ki je nesrečnega usmrtil šele čez dobre četrte ure. Petkrat je moral spustiti električni tok in šele potem je obsojenec nehaj kričati. Ta usmrtevec, ki je ena najstrašnejših, kar jih pozna Amerika, bo gotovo tako razburila javnost, da bo odpor proti električnemu stolu še večji, nego je bil doslej.

Harem v umobolnici

Zagonetna smrt tajnice v umobolnici Hephata pri Monakovem se razvija v pravo senzacijo odnosno škandal, ki razburja vso nemško javnost. Ravnatelj umobolnice Walter Riefeling je bil aretiran, ker je osumljen umora tajnice. Ko so mu napovedali aretacijo, se je zgrudil na stol in na vsa vprašanja je molčal. Mož je oženjen in ima dva otroka, kljub temu je pa imel ljubavno raz-

merje z vsemi uslužbenkami umobolnice. Njegova pisarna je bila pravi harem, v katerem se je noč za nočjo zabaval.

Preiskava je dognala, da Riefeling sploh ni bil kvalificiran za ravnatelja umobolnice. V umobolnici so vladale grozne razmere. Ravnatelj je priznal, da je bil usodne noči do 5 jutraj s tajnico v svoji pisarni. Priče so izpovedale, da se je ravnatelj pogosto zaklepal s to ali ono uslužbenko v pisarno, kjer sta ostala vso noč. Včasih je povabil v pisarno kar tri ali štiri uslužbenke naenkrat.

Če ljubi žena drugega

Kmet Gabrhiel iz Žitkova na Češkoslovaškem je našel v ponedeljek jutraj v staji pod konjem truplo svojega sina Jana, na katerem so se poznali sledovi udarcev s sekiro in davljenja. Orožniki so aretirali Janovo ženo Terezijo, njegova brata in mlinarja Valička, na katere je padel sum, da so Jana Gabrhiela umorili. Orožniki so takoj opazili, da manjka mlinarju konec prsta na roki, katerega so našli pozneje v ustih umorjenega Gabrhiela. Mlinar se je izgovarjal, da je hotel med platom pobrati cigareto in si je slučajno odgriznil košček prsta, toda pod težo dokazov je končno priznal zločin.

Jan Gabrhiel se je že dve leti prepiral z ženo, ker nista imela otrok. Za moževim hrbtom je imela žena ljubavno razmerje z mlinarjem in to je postalo za moža usodno. Da se ga odkrižata, sta zaljubljenca sklenila spraviti ga s sveta. V nedeljo sta se udeležila domače veselice v gostilni in pozno ponoči sta se vrnila domov. Mlinar je zlezel skozi okno v izbo, s svakovo pomočjo je moža zadavil in mu zlomil tilnik. Truplo sta zavlekla v stajo in vrgla pod konja, da bi ljudje mislili, da je Jan potočil konj. Žena je mirno gledala, kako sta njen ljubček in svak mrcvarila moža. Po umoru je zaklenila za morilecem vrata in ostala sama doma. Mlinar je dal bratu svoje ljubice srebrno uro in nekaj denarja kot nagrado za pomoč pri umoru.

Višek požrešnosti.

— Rad bi imel vrat dolg kakor žirafa.
— Zakaj pa?
— Zato, da bi mi ostala vsaka dobra jed dolgo v grlu, preden bi prišla v želodec.

Krotilka.

— Kako je vam bilo, ko ste stopili med zveri v kletko?
— Umirala sem od strahu. Nekdo mi je dejal, da imajo te mrhe bolhe in baša sem se, da se jih naložem.

CIRKUS KONRADO

Ljubljana - Tivoli.

Samo še par dni ostane cirkus v Ljubljani.
Vsak dan ob 8. zvečer velika predstava.

V soboto popoldne ob ½ 4. velika posebna predstava za šole, otroke in družine. Za otroke in šolarje zelo znižane cene.

V nedeljo 2 veliki gala predstavi, in sicer ob ½ 4. uri popoldne in ob 8. uri zvečer.

V nedeljo dopoldne med 10.—12. uro brezplačno jahanje na slonih, kamelah, ponyjih in oslih za otroke. Med ogledom menežarije igra cirkuška godba.

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglaš Dm 5.—

Ladijskega poda

(30 mm) vagona proda Franc Post, Strelška ulica št. 33. 2085

20%-ne kronske bone

kupnje Pučka štedionica, založni zavod d. d., Osijek, Desetičeva ul. št. 27. 79-L

Dekle

(siroti), staro 16 do 20 let, ki zna tudi nekoliko kuhati, sprejme takoj boljša družina. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Veliko vinsko trgatve

prejeli podružnica pekarskih pomočnikov v Ljubljani v soboto, 5. oktobra v saloni pri »Levu«, Gosposvetska cesta. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina prosta. 2109

Obrača se pažnja

zastopnikom in podzastopnikom, da dobe najugodnejše pogoje za prodajo državnih vrednostnih papirjev in listinikov na odlično — kakor tudi drugih predmetov pri banki »Agraria«, Beograd, Obličev v. m. br. 25. 2113

Mesarski pomočniki v Ljubljani vabijo vse ljubljance na

»Trgatev grozdja«

katera se vrši v nedeljo 6. oktobra v saloni restavracije pri »Levu«, Gosposvetska cesta. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina prosta! 2108

Pozor, brivci!

Odda se na prometnem kraju LOKAL za brivico, po možnosti tudi s stanovanjem. Naslov: Emil Peruzzi, čevljar. Šiška, Celovška cesta, nasproti mitnici. 2113

Dve prazni sobi

oddam za stanovanje. Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 2114

Nakup lesa

Naslovi uvoznikov lesa. — Leona županišče Avstrije, Belgije, Češkoslovaške, prostega mesta Odansa, Anglije, Italije, Norveške, Poljske, Rumunije, Španije, Švice, Turčije, Ogrske, Afrike, Azije, Amerike in Avstralije pošlje proti poljubni 50 Din Adresni biro za les Čehovin, Trst, XX. Septembra 1929. 2110

Stoewer

srednji pisalni stroj za potovanje in pisarno, konstrukcija in material prvovrstna. Plačilne olajšave.

Gud. Barača, Ljubljana, Šelenburškova ulica št. 6

Telefon št. 2960

1000 dinarjev Vam plačam, ako Vaše bradavice, kurja očesa,

trdo kožo, izrastke ne odstranite zanesljivo v času 3 dni z RIA-balzomom brez bolečin, brez nevarnosti, brez noža. — Zdravniška priporočila: Dr. Cyrakus B. Wien, piše: Sem zadovoljen z RIA, polžite mi še 24 lončkov, ker jih bom uporabljal pri svojih pacientih. Cena z garancijskim pismom Din 9.—, 3 lončki Din 18.—, 6 lončkov Din 32.—.

DR. NIC. KEMENY, Košice — Kaschau, — Poštni predal 12/R5 ČSR.

Važno za gg. oficirje!

Povodom razpusta ljubljanske filialke Oficirske zadrage si dovoljujem najljubše opozoriti bivše in nove odjemalce gg. oficirje in podoficirje, da naj se v primeru potrebe za nabavo uniform blagovoljno obrniti na staro, renomirano trgovko

Pavel Vrtačnik civilni in vojaški krojaški mojster

LJUBLJANA, Dunajska c. 47, naspr. starega pokopališča Sv. Krištofa. Vsikdar točna postrežba. — Brezhiben kroj. — Cene zmernе.

Bivši odjemalci gg. oficirji in p. a. občinstvo mi ne bodo odrekli svojega cenj. priporočila.